

Метрологія

Потенційні можливості ДП «Черкасистандартметрологія» у сфері метрології

Прагнучи приєднатися до європейського співтовариства, Україна узгоджує українські норми в галузі метрології з європейським законодавством, гармонізує свою нормативну базу з європейською. У відповідності з прийнятим 2016 року Законом України «Про метрологію та метрологічну діяльність» метрологічна система нині створює необхідні засади для забезпечення єдності вимірювань у державі.

Минулого року ДП «Черкасистандартметрологія» уповноважене Міністерством економічного розвитку та торгівлі України на проведення перевірки законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки, які перебувають в експлуатації. Одним із важливих факторів забезпечення єдності вимірювань є персонал метрологів нашого підприємства, який постійно навчається, бере участь у семінарах та конференціях, що стосуються метрологічної діяльності, а також проходить підвищення кваліфікації.

На підприємстві створено базу робочих еталонів, засобів вимірювальної техніки, стандартних зразків та допоміжного обладнання, яка постійно оновлюється й забезпечує необхідний рівень виконання метрологічних робіт та послуг. Здійснюється модернізація наявної еталонної бази.

Протягом чотирьох минулих років підприємство придбало 23 робочі еталони. Це дало змогу знизити трудомісткість, прискорити виконання робіт, оперативніше реагувати на заявки замовників, а також розширити номенклатуру послуг.

Два роки тому уведено в експлуатацію власний робочий еталон — установку для перевірки промислових лічильників газу.

Для усунення технічних бар'єрів у торгівлі при імпорті та експорті продукції необхідне взаємне ви-

знання протоколів випробувань для зменшення витрат коштів і часу на повторні випробування. Тому при проведенні випробувань у ДП «Черкасистандартметрологія» використовуються результати вимірювань каліброваних засобів вимірювальної техніки. Запровадження в Україні калібрування замість перевірки для акредитованих випробувальних лабораторій наблизило можливість визнання протоколів випробувань цих лабораторій у ЄС.

У 2013 році на підприємстві створена калібрувальна лабораторія, яка акредитована Національним агентством з акредитації України (НААУ) на відповідність вимогам ДСТУ ISO/IEC 17025. Щорічно органом з акредитації проводиться моніторинг шляхом здійснення нагляду за діяльністю цієї лабораторії. 2015 року такий моніторинг проводився в присутності представника оцінювання Європейської кооперації з акредитації у сфері калібрування із Словацької національної служби акредитації Карола Ріхтера, який високо оцінив кадровий та технічний потенціал калібрувальної лабораторії. Два роки тому калібрувальна лабораторія успішно пройшла повторну акредитацію.

Калібрувальна лабораторія постійно бере участь у перевірках кваліфікації та підтверджує достатній рівень кваліфікації при калібруванні засобів вимірювальної техніки. Сфе-

ра акредитації лабораторії постійно розширюється під потреби замовників, для чого розробляємо додаткові методики калібрування, комп'ютерні програми для розрахунків невизначеності та оформлення протоколів калібрування, проводимо оцінювання методик. Лабораторія також забезпечує калібрування робочих еталонів, які використовуються при повірці засобів вимірювальної техніки.

Із чинною сферою акредитації можна ознайомитися на офіційному сайті нашого підприємства у розділі «Метрологія — калібрування» або на сайті Національного агентства з акредитації України.

Щодо засобів вимірювальної техніки, які не використовуються у законодавчо регульованій сфері, наше підприємство, враховуючи потреби замовників, проводить перевірку метрологічних характеристик або калібрування. Однак проблемними на сьогодні залишаються питання використання засобів вимірювальної техніки у законодавчо регульованих сферах, у яких закінчився термін повірки, а також наявність в обігу ЗВТ, які не пройшли оцінку відповідності вимогам технічних регламентів.

Для вирішення цих проблем необхідно посилити роботу метрологічного нагляду за законодавчо регульованими засобами вимірювальної техніки, що перебувають в експлуатації; посилити відповідальність за порушення правил застосування засобів вимірювальної техніки (зокрема, у медичних закладах надання лікарської допомоги та діагностики); удосконалити роботу органів державного ринкового нагляду за відповідністю законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки вимогам технічних регламентів та посилити відповідальність за введення в обіг, надання на ринку або введення в експлуатацію без проведення оцінки відповідності законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки вимогам усіх чинних технічних регламентів, які до них застосовуються.

Олександр КАМША, заступник директора ДП «Черкасистандартметрологія»

Комунікативна платформа

Українські виробники ПОВИННІ МАТИ ПРОМИСЛОВИЙ «БЕЗВІЗ»

Міністр розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України Ігор Петрашко провів нараду з представниками всіх регіональних держпідприємств, які працюють у сфері технічного регулювання, стандартизації та метрології. Участь у зустрічі взяли також заступниця міністра Ірина Новікова, державний секретар Мінекономіки Костянтин Мар'євич, представники профільних департаментів міністерства. На нараді обговорили ключові завдання сфери забезпечення підтримки національного виробника на внутрішньому ринку та українських експортерів на зовнішньому ринку. Важливою темою став процес підготовки до укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Угода АСАА).

Як зазначив Ігор Петрашко, відповідність європейським стандартам залежить від оновлення та модернізації власних лабораторій, підвищення кваліфікації персоналу, надання високоякісних послуг виробникам та споживачам української промислової продукції. Нині вже підписано 8 нових проектів міжнародних договорів щодо співробітництва у сфері стандартизації, метрології та оцінки відповідності (зокрема з Перу, Кореєю, Кувейтом, Хорватією, Об'єднаними Арабськими Еміратами, Саудівською Аравією, Іраном та Польщею). Черговим надважливим завданням є укладення Угоди про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції. Планується, що у жовтні європейська сторона проведе попередню оціночну місію готовності української інфраструктури якості до укладення Угоди АСАА.

Учасники наради обговорили проблемні питання та напрацювали алгоритм подальших дій. Зокрема зазначалося, що одержати відповідні на актуальні питання з приводу створення якісної продукції, яка відповідає національним та міжнародним стандартам, представникам бізнесу можна на комунікативній платформі з технічного регулювання в Україні. Це — єдиний прямий та безкоштовний ресурс з оперативними роз'ясненнями від Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (департамент технічного регулювання), Торгово-промислової палати України, Ради підприємців при Кабінеті Міністрів України, ДП «Укрметрестандарт», ДП «Київоблстандартметрологія», ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації та якості».

Тільки на комунікативній платформі можна одержати всю інформацію, яка необхідна для створення якісних товарів та послуг: оцінку відповідності, метрологію, національну стандартизацію, акредитацію та інші; швидкі та безплатні роз'яснення законодавства в сфері якості товарів та послуг від уповноважених представників відповідних органів та установ; перелік уповноважених органів та установ, які проводять оцінку якості товарів та послуг; оперативне інформування щодо «промислового безвізу» для українських виробників; безплатні консультації та допомогу в разі виникнення технічних бар'єрів під час проходження процедур оцінки якості товарів та послуг, а також узяти участь у спрощенні та покращенні законодавства, яке регулює інфраструктуру якості шляхом надання зворотного зв'язку.

Функціонування платформи здійснюється за сприяння проекту технічної допомоги «Підтримка рамкових умов для торгівлі в Україні», що фінансується урядом Федеративної Республіки Німеччини та виконується Німецьким товариством міжнародного співробітництва.

Технічна компетентність

Як оцінити можливості вимірювальної лабораторії

При виконанні певних вимірювань у наших замовників існує потреба в проведенні процедури підтвердження технічної компетентності вимірювальних підрозділів їхніх підприємств. Дуже часто вимоги щодо підтвердження технічної компетентності виникають при участі в тендерних процедурах. Торговельні мережі також вимагають від постачальника товарів підтвердження контролю якості їхньої продукції. Саме тому для задоволення потреб замовників ДП «Черкасистандартметрологія» надає послуги з проведення оцінювання та визнання вимірювальних можливостей суб'єктів господарювання.

Порядок надання таких послуг розроблено з урахуванням досвіду, накопиченого при проведенні акредитації, а пізніше — атестації вимірювальних лабораторій у державній метрологічній системі. Звичайно, було враховано й досвід, набутий при проведенні перевірок державного метрологічного нагляду. Фахівці підприємства розробили «Порядок проведення оцінювання та визнання вимірювальних можливостей суб'єктів господарювання на добровільних засадах» з урахуванням вимог ДСТУ ISO 10012:2005 «Системи керування вимірюваннями. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання».

Основні вимоги до вимірювальних підрозділів такі.
1. **Наявність приміщень, у яких проводяться вимірювання.** За своїм оснащенням і станом вони повинні відповідати вимогам методик виконання вимірювань та вимогам експлуатаційних документів на засоби вимірювальної техніки, які використовуються під час вимірювань, щодо умов проведення вимірювань (кліматичні умови, освітлення, звук — і віброізоляція, параметри мереж живлення, наявність водопостачання та каналізації, оснащеність заземленням тощо), вимогам безпеки праці та охорони довкілля.
2. **Наявність компетентного персоналу в лабораторії**

та системи підвищення та перевірки кваліфікації персоналу.

3. **Наявність нормативних документів, у яких встановлено вимоги до якості продукції та викладено методики виконання вимірювань, що використовуються при визначенні показників якості продукції.** Також має бути впроваджена система актуалізації нормативних документів.

4. **Наявність засобів вимірювальної техніки, випробувального та допоміжного обладнання, яке необхідне для виконання вимірювань згідно з вимогами методик.** Має бути впроваджена система контролю за засобами вимірювальної техніки та обладнанням, їхніми метрологічними характеристиками.

5. **Наявність методик виконання вимірювань, які б забезпечували визначення показників у необхідному діапазоні та з відповідною точністю.**

6. **Наявність стандартних зразків складу та властивостей речовин і матеріалів, хімічних реактивів та допоміжних матеріалів.**

При виконанні суб'єктом господарювання всіх цих вимог можна вести мову про визнання вимірювальних можливостей лабораторії.

ДП «Черкасистандартметрологія» надає консультації при підготовці лабораторії до процедури оцінювання вимірювальних можливостей.

Запрошую до співпраці!

Віктор ОЛІЙНИК, головний метролог ДП «Черкасистандартметрологія»